

До
Научното жури за провеждане на конкурс
за
Доцент в ЮФ на СУ „Св. Кл. Охридски“
по професионално направление
3.6 Право (Гражданско и семейно право),
обявен в ДВ, бр.61/28.7.2017 г.

СТ А Н О В И Щ Е

от доц. д-р Павел Атанасов Сарафов от ЮФ на СУ „Св. Климент Охридски“

Уважаеми членове на научното жури,

Със заповед № РД 38-593/25.9.2017 г. на Ректора на СУ „Св. Кл. Охридски“ съм назначен за член на научното жури за провеждане на конкурс за доцент в Юридическия факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“ по професионално направление 3.6 Право (Гражданско и семейно право). Конкурсът е за нуждите на катедра „Гражданскоправни науки“ на Юридическия факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“ и е обоснован с хорариум за лекции и упражнения по вещно право.

До участие в конкурса са допуснати двама кандидати:

- д-р Златимир Стоянов Орсов – асистент в Катедра „Гражданскоправни науки“ на Юридическия факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“;
- д-р Христина Тодорова Атанасова – главен асистент в катедра „Социални и правни науки“ на факултет „Производствен и търговски бизнес“ на Стопанска академия „Д. Ценов“ – Свищов.

За участие в конкурса двамата кандидати са представили следните публикации:

- ас. д-р Златимир Орсов – общо пет публикации:

Монография – **Преобразуването на държавно предприятие в еднолично търговско дружество като придобивно основание**. С., Софи-Р, 2017, 258 с.

Студия – **Присъединяване, принадлежност, приращение и необособимо надвишаване на правото на строеж**. – В: *Развитие на правото в глобализиращия се свят*. [Юбилеен сб. по случай 100-годишнината от рождението на акад. Любен Василев и проф. д.ю.н. Живко Сталев и 90-годишнината от рождението на проф. д.ю.н. Витали Таджер]. С., Феней, 2013, 273-314. (Състав.: Ек. Матеева, Н. Колев).

Също и в: *Съдийски вестник*, 2013, № 1, 45-81.

Студия – **Съдържание и правна същност на управлението на държавни вещи от ведомства**. – *Търговско право*, 2014, № 4, 25-58.

Статия – **За фактическия състав на придобивната давност**. [По повод ТР № 4/2012 г. на ОСГК на ВКС]. – В: *Liber Amicorum*. [Сб. в чест на проф. д-р Огнян Герджиков и проф. д-р Огнян Стамболиев по случай 65 години от рождението им]. С., Феней, 2013, 328-346. (Състав.: Ек. Матеева, И. Русчев), .

Също и в: *Търговско право*, 2013, № 2, 21-34.

Статия – **Критичен анализ на Тълкувателно решение № 5 от 2011 г. на Гражданската колегия на Върховния касационен съд.** – *De jure*, 2013, № 2 (7), 19-39.

- гл. ас. д-р Христина Атанасова – общо 14 публикации:

- монография – **Конфликтът на интереси в застраховането.** С., Neofeedback, 2017, 241 с.;

- учебник – **Застрахователно право.** Свищов, АИ „Ценов“, 2015, 196 с.

- учебно помагало – **Застрахователно право.** Свищов, АИ „Ценов“, 2015, 164 с.;

- две студии (в съавторство): 1) **Съвременни форми за съвместен бизнес** и 2) **Задължителното застраховане при пазарни условия** – В: Алманах научни изследвания. Свищов, АИ „Ценов“, 2016, т.23;

- три статии: 1) **Задължителна застраховка „Отговорност на туроператора“** – *Търговско и облигационно право*. 2014, № 2, 21-29; 2) **Задължението на застрахователите за приемане на вътрешни правила за установяване на конфликт на интереси** – В: Социалните науки и икономиката (взаимодействие и перспективи за развитие). Международна научна конференция – Свищов, 31 октомври 2014 г., т. 1, с.145 – 150; 3) **Специфика на взаимозастрахователната кооперация** – Диалог (ел. списание), с.15 – 29.

- шест доклада от научни конференции в периода от 2012 г. до 2015 г., публикувани в сборника с материалите от всяка от конференциите: 1) **Европейското акционерно дружество** – В: Научни трудове на Русенски университет, т.51, серия 7, 2012, с.185-189; 2) **Задължителност на застраховката на арендатора** – В: Националният аграрен сектор – елемент на европейските земеделски региони в стратегията „Европа 2020“. Свищов, 2014, с.113-118; 3) **Конфликтът на интереси в застраховането** – В: Правото между традицията и модерността. Варна, 2014, с.245-249; 4) **Проектозакон за брокерите на недвижими имоти** – В: Строително предприемачество и недвижима собственост. Варна, 2015, с.165-172; 5) **Задължителното професионално застраховане** – В: Научни трудове на Русенски университет, 2015, том 54, серия 7, с.103-107; 6) **Проектозаконът за представителите по индустриална собственост** – В: Сборник доклади от научно-практическата конференция, посветена на живота и делото на проф. д-р Георги Боянов. Русе, 2015, с.170-178.

Всеки от кандидатите е представил документи, удостоверяващи изпълнението на формалните изисквания за участие в конкурса, определени с чл.108 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Кл. Охридски“. От тях се установява следното:

- **кандидатът ас. д-р Златимир Орсов** е завършил ЮФ на СУ „Св. Климент Охридски“ през 1987 г. с общ успех от държавните изпити отличен (6,00) и общ успех от семестриалните изпити отличен (5,84). От 1987 г. той е последователно асистент, старши асистент и главен асистент в катедра

„Гражданскоправни науки“ на СУ „Св. Кл. Охридски“, а от 2014 г., в изпълнение на изискването на §5, ал.5 от ПЗР на ЗРАСРБ, е преназначен на академичната длъжност „асистент“. Водил е семинарни занятия със студентите от ЮФ на СУ „Св. Кл. Охридски“ по вещно право в продължение на 30 години, по облигационно право, търговско право, семейно и наследствено право, както и лекции по избираемите дисциплини Кооперативно право (от 2003 г. до 2009 г.) и по Поземлено право (от 1997 г. до момента). Научните му интереси са в областта на вещното право, облигационното право, търговското право, административното право, конституционното право. Придобил е образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.6 Право (Гражданско и семейно право) в ЮФ на СУ „Св. Кл. Охридски“ през март 2017 г. с дисертация на тема: Договорът за аренда на земеделска земя. Има общо 43 публикации (от които три книги) предимно по въпроси на вещното право, за които има забелязани 28 цитирания. В авторската му справка за приносите на трудовете, с които участва в конкурса, са посочени 27 приноса в българската правна наука. Общият му трудов стаж е 32 години и 9 месеца. Практикуващ адвокат е от 1998 г. до сега. Председател е на Търговския арбитражен съд при Националната юридическа фондация и арбитър в него от 1997 г. до сега.

Публикациите, с които кандидатът участва в конкурса, не повтарят представените от него за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ и с това отговарят на изискванията на чл.24, ал.1, т.3 от ЗРАСБ.

- **кандидатът гл. ас. д-р Христина Атанасова** е завършила ЮФ на Русенския университет „Анг. Кънчев“ през 2004 г. със среден успех от държавните изпити добър (4,00) и среден успех от курса на обучение мн. добър (4,56). От 2004 г. тя е последователно асистент, старши асистент и главен асистент в катедра „Социални и правни науки“ на факултет „Производствен и търговски бизнес“ на Стопанска академия „Д. Ценов“ – Свищов и е водила е семинарни занятия с нейните студентите от по Основи на правото, Застрахователно право и Правна уреда на интелектуалната собственост. Ръководи специализация „Правила и процедури за водене на бизнеса“ и е лектор на курса „Стопанско право“. Научните ѝ интереси са в областта на застрахователното право и правото на интелектуална собственост. Придобила е образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.6 Право (Гражданско и семейно право) в ЮФ на РУ „Анг. Кънчев“ през март 2012 г. с дисертация на тема: Правно положение на клоновете на търговци. Има общо 19 публикации (от които една книга и един учебник) предимно по въпроси на застрахователното право, за които има забелязани 2 цитирания. Кандидатката е представила документ, озаглавен „Авторска справка за приносите, резюме на научните трудове на гл. ас. д-р Христина Тодорова Атанасова, представени за участие в конкурс за Доцент ...“, но той съдържа само резюме на съчиненията. В него не е обособен нито един принос на тези съчинения в българската правна наука. Общият ѝ трудов стаж е 13 години и 1 месец. Арбитър е в Арбитражния съд при Европейската юридическа палата.

Публикациите, с които кандидатът участва в конкурса, не повтарят представените от него за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ и с това отговарят на изискванията на чл.24, ал.1, т.3 от ЗРАСБ.

Оценката ми за публикациите, представени от двамата кандидати за участие в конкурса, е следната:

За кандидата ас. д-р Златимир Орсов:

Монографията му **Преобразуването на държавно предприятие в еднолично търговско дружество като придобивно основание**, издание на „Софи-Р“ от 2017 г., е в обем от 258 страници и представлява задълбочено, самостоятелно, оригинално и изчерпателно научно изследване на проблема за прехвърлянето от държавата на правото на собственост върху вещите, които тя е предоставила за стопанисване и управление на определено държавно предприятие, на едноличното търговско дружество, което тя учредява чрез преобразуване на това държавно предприятие. Проблемът има много важно практическо значение предвид големия брой държавни предприятия от всички отрасли на икономиката, които бяха преобразувани в еднолични търговски дружества и впоследствие приватизирани едновременно с процеса на възстановяване на правото на собственост, както и предвид последващите многобройни сделки на разпореждане с вещите на тези еднолични търговски дружества, които се осъществяват ежедневно. Изводите на автора са основани на задълбочено познаване и анализ на правната уредба на преобразуването на държавното предприятие в еднолично търговско дружество и на придобиването от последното на правото на собственост върху държавните вещи, които са били предоставени за стопанисване и управление на държавното предприятие към датата на преобразуването му, както и на съдебната практика по прилагането ѝ. От анализа на противоречията в съдебната практика авторът прави предложения за преодоляването ѝ. Полемиката му с други автори, които са публикували научни изследвания по същия въпрос, е обоснована с научни аргументи и е с уважение към чуждото мнение. Изследването на конкретния правен проблем, формулиран в заглавието на монографията, е предизвикало автора да изследва и теоретични въпроси, най-важният от които е придобивното основание.

Монографията се състои от увод, три глави и заключение. Уводът въвежда в темата на изследването като определя мястото на преобразуването на държавните предприятия в еднолични търговски дружества в историческия процес на преход от централната планова икономика, основана на единната държавна социалистическа собственост към пазарна икономика, основана на частната собственост, свободната стопанска инициатива и конкуренцията и изяснява причините за създаване на особеното нормативно придобивно основание въз основа на което едноличните търговски дружества придобиха правото на собственост върху държавните вещи, които са били предоставени за стопанисване и управление на държавните предприятия към датата на преобразуването им.

В първата глава се разглежда преобразуването на държавното предприятие в еднолично търговско дружество – понятието, обектът, фактическият състав и правното действие на преобразуването, както и разграничението му със седемте вида преобразувания на търговско дружество по глава XVI от ТЗ и с автоматичното преобразуване на фирми по Указ № 56/1989 г. в търговски дружества въз основа на §3 (сегашен §8) и §5 от ДР на ТЗ.

В глава втора се разглеждат понятието за придобивно основание, правната уредба, фактическият състав и действието на особеното нормативно придобивно основание при преобразуването на държавно предприятие в еднолично търговско дружество, както и разграничението му с общия и особените случаи на непарична вноска в капитала на търговско дружество и с придобиването на вещи – общинска собственост, от едноличното търговско дружество, учредено чрез преобразуване на общинско предприятие. Смятам, че частта от тази глава, посветена на определението и разграничението на нормативното придобивно основание от фактическото придобивно основание, е на особено високо теоретично ниво. В тази глава е определен и фактическият състав на придобивното основание, въз основа на което едноличното търговско дружество, учредено чрез преобразуване на държавно предприятие, придобива правото на собственост върху държавните вещи, които са били предоставени за стопанисване и управление на държавното предприятие към датата на преобразуването му:

- учредяване на еднолично търговско дружество чрез преобразуване на държавно предприятие по реда на ЗОЕТДДИ, на ЗППДОП или на ЗПСК;
- към датата на възникване на едноличното търговско дружество определена вещ да е частна държавна собственост и
- към същата дата преобразуващото се държавно предприятие да притежава право на стопанисване или управление върху тази вещ.

В третата глава се разглеждат връзките между придобиването от държавата на право на собственост и придобиването от държавното предприятие на право на стопанисване и управление върху вещите, чрез които то осъществява дейността си, изгубването на тези права до преобразуването на държавното предприятие в еднолично търговско дружество поради прехвърлянето на държавна собственост на общините и възстановяването на правото на собственост въз основа на 11 закона, както и особените случаи, в които едноличното търговско дружество не придобива правото на собственост върху държавните вещи, по отношение на които държавното предприятие е имало право на стопанисване и управление към датата на преобразуването си.

Монографията е първи опит в българската правна книжнина за цялостно и систематично изследване на правната уредба на придобиването на право на собственост от едноличното търговско дружество, учредено чрез преобразуване на държавно предприятие, върху вещите, които това предприятие е стопанисвало и управлявало към датата на преобразуването му, и на взаимните връзки между тази правна уредба и правната уредба на

възстановяването на собствеността, на приватизацията на държавните акции или дялове от капитала на едноличните търговски дружества и на прехвърлянето на собственост от държавата на общините, което, само по себе си, е принос в българската правна наука. Според мен конкретните ѝ приноси са следните:

- изчерпателното изброяване на видовете държавни предприятия, които са обект на преобразуване в еднолично търговско дружество;

- определянето на фактическия състав на преобразуването на държавно предприятие в еднолично търговско дружество и разграничаването му с автоматичното преобразуване в търговски дружества на фирми по Указ № 56/1989 г. и с преобразуването на търговски дружества по глава XVI от Търговския закон, както и определянето на правната природа на акта за преобразуването като едностранна сделка;

- определянето на съдържанието на правоприемството между държавното предприятие – обект на преобразуването и едноличното търговско дружество, учредено в резултат на преобразуването и на правоприемството между държавата и едноличното търговско дружество, учредено в резултат на преобразуването;

- разграничението между нормативно придобивно основание и фактическо придобивно основание и даването на определение на всяко от двете понятия, както и разгърната и задълбочено обосновка, че придобивните основания се уреждат само със закон, а не и с подзаконов нормативен акт и определянето на правните последици от този извод;

- точното определяне на фактическия състав на придобивното основание по чл.17а от ЗППДОП и по §10, ал.3 от ДР на ЗПСК и разграниченията на придобивно основание с непаричната вноса в капитала на търговско дружество, с придобиването на вещи въз основа на §34 от ПЗР на ЗИД на ЗППДОП от 15.12.1995 г. и с придобиването на вещи – общинска собственост, от едноличното търговско дружество, учредено чрез преобразуване на общинско предприятие;

- определянето на съотношението между правното действие на придобивното основание по чл.17а от ЗППДОП и заместилият го §10, ал.3 от ДР на ЗПСК и правното действие на §6 и §7 от ПЗР на ЗМСМА, в сила от 17.9.1991 г., и на §42 от ПЗР на ЗИД на ЗОС, обн. ДВ, бр.96/1999 г., в сила от 9.11.1999 г., с които определени държавни имоти бяха прехвърлени в собственост на общините и с правното действие на фактическите състави на възстановяване на правото на собственост, уредени с 11-те закона за възстановяване на собствеността върху определени вещи, които са били национализирани, одържавени или фактически иззети от държавата в периода от 1941 г. до 1990 г.

Студията **Присъединяване, принадлежност, приращение и необособимо надвишаване на правото на строеж** е част от списъка с литература по вещно право, която се препоръчва на студентите по право в ЮФ на СУ „Св. Кл. Охридски“. В нея се разглеждат правните последици от

надхвърлянето на обема на правото на строеж, когато надстроеното не може да се обособи като самостоятелен обект съобразно строителните правила и норми. Анализирани са съвместното прилагане на чл.63, ал.1, чл.92, чл.94, чл.97 и чл.98 от Закона за собствеността, съдебната практика по прилагането им и становищата в правната теория. Според мен, приносите на студията в българската правна наука са следните:

- критичният анализ на съдебната практика по въпроса за собствеността върху частите от сградата, надхвърлящи обема на правото на строеж;

- определянето на фактическия състав на придобивното основание „присъединяване“ – чл.97 от ЗС: 1) присъединяването да е вещ; 2) присъединяваната вещ да е движима; 3) трайно прикрепване на присъединяваната вещ като част към главна вещ и 4) различни собственици на главната вещ и на присъединяваната вещ към момента на присъединяването;

- определянето на правната същност на чл.98 от ЗС като диспозитивна разпоредба, а не придобивно основание;

- определянето на правната същност на чл.92 от ЗС;

- изводът и обосновката му, че когато частта от постройката, надхвърляща обема на правото на строеж не може да се обособи като самостоятелен обект съобразно строителните правила и норми, между собственика на земята и суперфицияря възниква съсобственост върху постройката, независимо от размера на надвишението, а ако в сградата има няколко самостоятелни обекта – съсобствеността възниква върху всеки един от тях.

Студията **Съдържание и правна същност на управлението на държавни вещи от ведомства** също е част от списъка с литература по вещно право, която се препоръчва на студентите по право в ЮФ на СУ „Св. Кл. Охридски“. В нея се разглежда един от основните въпроси на държавната собственост – какво е съдържанието на управлението на държавните вещи от ведомствата и каква е правната същност на това управление. Въз основа на историческия, систематичния и логически анализ на чл.9 – чл.31 от ЗДС и чл.3, чл.5 – чл.42 и чл.87 от ППЗДС, на критичния анализ съдебната практика по прилагането на тези разпоредби и на становищата в правната теория, в изследването се правят изводи, че:

- управлението на държавни вещи от ведомствата, макар и наречено „право на управление“ в чл.17 от ЗДС, не е субективно право, а е административно задължение на ведомството по отношение на държавния орган, който му е предоставил за управление държавните вещи;

- ЗДС разделя на две части дейностите, чрез които държавата упражнява вещното си право на собственост. Едната от тях – владението, ползването и поддържането на вещите – държавна собственост, е предоставена за упражняване на ведомствата. По отношение на другите правни субекти ведомството упражнява част от съдържанието на правото на държавна собственост от името на собственика – държавата, а не свое субективно право. Ведомството представлява държавата пред останалите правни субекти при

упражняването на тази част от правомощията ѝ като собственик. Субективно гражданско право е само представителната власт на ведомството по отношение на държавата при владението, ползването и поддържането на предоставените му за управление вещи. Другата част от съдържанието на правото на държавна собственост – разпореждането, е предоставена за упражняване на определени със закон държавни органи, които представляват държавата при упражняването на това нейно правомощие от съдържанието на правото ѝ на собственост.

Според мен, приносите на студията в българската правна наука са следните:

- определянето на понятието „ведомство“ по §2 от ДР на ЗДС и разграничението му с държавните предприятия по чл.62, ал.3 от ТЗ;
- определянето на субекта на управлението на държавните вещи – ведомството, а не неговия ръководител;
- определянето на различните правни качества на ръководителя на ведомството, на което са предоставени държавни вещи за управление – той е представител на ведомството, когато осъществява действията по чл.14, ал.3 от ЗДС (владение, ползване и поддържане), а когато осъществява разпореждане с тези вещи в изрично определените със закон случаи той е представител на държавата, както и извода, че разпореждането, като част от съдържанието на правото на собственост, не е част от съдържанието на управлението на държавни вещи от ведомствата;
- определянето на съдържанието на изискването на чл.14, ал.3 от ЗДС ведомствата да владеят, ползват и поддържат предоставените им държавни вещи „за своя сметка и на своя отговорност“;
- определянето на видовете и правната същност на правоотношенията, които възникват от предоставянето на ведомството на държавна вещь за управление.

Статията **За фактическия състав на придобивната давност** представлява критичен анализ на приетото с т.2 от ТР № 4/2012 г. на ОСГК на ВКС, че позоваването на придобивната давност не е елемент от фактическия състав на придобивното основание, а е само процесуално средство за защита на материалноправните последици на давността, зачитани към момента на изтичането на законовия срок. В нея е обоснован извод, че фактическият състав на придобивната давност се състои от три елемента: 1) непрекъснато владение, 2) упражнявано в продължение на определения от ЗС срок и 3) волеизявление на владелеца, че придобива владяната вещь по давност.

Становището на автора, че владението върху определена вещь в продължение на определения от закона срок води до възникването на преобразуващо субективно право на владелеца да се позове на изтеклия давностен срок и че в резултат на упражняването на това преобразуващо право досегашният владелец придобива правото на собственост или друго вещно право върху владяната вещь от момента на упражняването му, занапред, а не с обратна сила, представлява принос в българската правна наука.

Статията **Критичен анализ на Тълкувателно решение № 5 от 2011 г. на Гражданската колегия на Върховния касационен съд** представлява разгърната обоснована критика на решението, дадено с това тълкувателно решение, че при спор за собственост държавата не е обвързана от постановен административен акт за възстановяване на право на собственост върху земеделски земи и гори по реда на ЗСПЗЗ и ЗВСВГЗГФ и е допустимо по нейно искане упражняването на косвен съдебен контрол по чл.17, ал.2 ГПК върху този административен акт. Авторът обосновава друго решение на въпроса: влязлото в сила валидно решение за възстановяване на правото на собственост върху земеделски земи по чл.14, ал.1, т.1 и чл.17, ал.1 от ЗСПЗЗ и върху земи и гори от горския фонд по чл.13, ал.5 от ЗВСВГЗГФ обвързва държавата и в производството по предявен от нея или срещу нея иск за собственост е недопустимо гражданският съд да упражни върху него косвен съдебен контрол за законосъобразност. Според мен, приносите на тази статия в българската правна наука са определянето на правното положение на държавата в производството по издаване на индивидуалния административен акт за възстановяване на правото на собственост по ЗСПЗЗ и ЗВСВГЗГФ и на материалните правоотношения към началото на производството по възстановяване на собствеността по ЗСПЗЗ и ЗВСВГЗГФ.

За кандидата гл. ас. д-р Христина Атанасова:

Книгата ѝ **Конфликтът на интереси в застраховането**, издание на Neofeeback, 2017 г., е в обем от 241 страници, вкл. заглавна страница, съдържание (4 с.), увод (4 с.), глава първа (55 с.), глава втора (124 с.), глава трета (41 с.), заключение (7 с.) и библиографска справка (5 с.). Структурирането на изложението намирам за не съвсем подходящо, тъй като заглавието на глава втора – Конфликт на интереси в застраховането, повтаря изцяло заглавието на книгата. По този начин се създава впечатление, че първата и третата глава остават извън предмета на изследването, определен със заглавието.

В увода на книгата авторката си поставя за цел да отговори на три основни въпроса: какъв е действителният смисъл на закона (Кодекса на застраховането), как следва да бъде прилаган и как може да бъде подобрен. На следващата страница (с.6) тя формулира задачата си по друг начин: „С настоящият труд авторът си поставя за задача да отговори на въпроса „Как се доказва конфликтът на интереси в стопанския сектор, какъвто е застраховането като търговска дейност“. Отговорът на този въпрос се корени в решаването на следните задачи: а) да се изследва уредбата на конфликта на интереси в историческото ѝ развитие; б) да се изясни, чрез използването на съпоставителна характеристика, разликата между конфликт на интереси в публичния сектор и в бизнес сектора; и в) да се съпостави българското и чуждото законодателство (на други държави – членки на ЕС и трети страни) в тази област.“

Книгата наистина е първи опит в българската правна литература за цялостно изследване на законовата уредба на конфликта на интереси в застрахователния сектор, но според мен този опит не е напълно успешен. Авторката не е дала отговор на повечето от въпросите, които сама си е поставила. Не е дала и определение на понятието, поставено в заглавието на книгата – конфликт на интереси в застраховането.

Прегледът на историческото развитие на нормативната уредба на конфликта на интереси по българското право се състои от една страница и съдържа невярната констатация, че нормативната уредба на този проблем е създадена в периода на кандидатстване на Р. България в ЕС. На с.28-29 авторката разглежда забраните на чл.142 и чл.229 от ТЗ като имащи „отношение към материята относно конфликта на интереси в частните правоотношения“, но тези разпоредби съществуват без изменение от 1.7.1991 г., т.е. от няколко години преди България да подаде заявление за приемането ѝ в ЕС. От преди това е и чл.12 от ГПК от 1952 г., който урежда основанията за отвод на съдията и представлява правна уредба на една от хипотезите на конфликт на интереси.

Прегледът на правната уредба на конфликта на интереси в публичния и частния сектор е обширен (от с.10 до с.56) и изложението би било значително по-добро, ако авторката беше спестила преразказа на структурата на ЗПУКИ (с.14 – с.16) и беше сравнила конкретно сходствата и различията в правната уредба на конфликта на интереси по различните нормативни актове, които разглежда. Това сравняване тя е оставила за читателя.

На с.56 до с.60 авторката сравнява конфликтът на интереси с други сходни институти – корупция, подкуп, престъпление, обществени поръчки. Смятам, че липсва основа за това сравнение, тъй в прехождащата част от работата авторката не е дала определение за конфликт на интереси и, както сама заявява (с.57), няма легална дефиниция за корупция. Поради това е неясна основата за извода ѝ на същата страница, че „Конфликтът на интереси не е непременно корупция, макар че всички случаи на корупция включват и конфликт на интереси.“ От този извод следва, че авторката е изоставила предишното си разбиране, че конфликтът на интереси е форма на корупция – в доклада Конфликтът на интереси в застраховането, публикуван в Сборник с доклади на научната конференция в рамките на лятната научна сесия на ЮФ на ВСУ от 20.6.2014 г. Правото между традицията и модерността, с.245. Няма съмнение, че един автор може да преразгледа предишно свое становище, но научната коректност изисква да обясни причините, поради които прави това.

Определението, което авторката дава на конфликт на интереси се намира на с.76-77: **Конфликтът на интереси е факт на стълкновение на два насрещни интереса, при реализирането на което се получава облага за заинтересованото лице или за свързаните с него лица.** По нататък в изложението (с.77 – с.94) авторката анализира отделни елементи на определението – частен интерес/облага и субекти – свързани лица, икономически свързани лица и заинтересовани лица. Анализът на понятието

„частен интерес/облага“ е основан на чл.2, ал.2 и ал.3 от ЗПУКИ, а не на нормативен акт, уреждащ застраховането. При анализа на субектите на конфликта на интереси се анализират понятията „свързани лица“, „икономически свързани лица“ и „заинтересовани лица“ по §1 и §1в от ДР на ТЗ, §1, т.4, т.4а, т.5 и т.7 от ЗКИ, §1, т.3 и т.4 от ДР на ДОПК, §1, т.17, т.21 и т.22 от КЗ, §1, т.1 от ЗБН, §1, т.1 от ДР на ЗПУКИ, §1, т.4 от ДР на ЗЗК, чл.114, ал.6 от ЗППЦК, но този анализ не е обвързан с темата на изследването – вероятно защото авторката не дава определение за конфликт на интереси в застраховането. Въз основа на анализа на посочените правни разпоредби авторката прави обобщение, че **„конфликт на интереси е юридическа постъпка, в която дадено лице има конкуриращи се интереси или лоялност“** (с.93). Това обобщение не съответства на определението за конфликт на интереси, дадено на с.76 – с.77. По този начин остава неясно какво определение за конфликт на интереси поддържа авторката.

На с.109-126 авторката прави анализ на вътрешните правила относно конфликта на интереси на няколко международни застрахователи, но не ги сравнява с определението си на с.76 – с.77 или с обобщението на с.93 или с легалните определения на понятието конфликт на интереси и на отделните негови елементи, които анализира преди това. Поради това смятам тази част от книгата за самоцелна и стояща извън предмета на изследването.

Смятам, че §4 от Глава втора – Застраховка правни разноски, е извън предмета на изследването, определен със заглавието на книгата и задачите, които авторката си е поставила в увода. От 28-те негови страници за конфликта на интереси при застраховката „Правни разноски“ по българското право се отнасят само една и половина страници.

Кандидатът гл. ас. д-р Христина Атанасова не е посочила в какво се изразява приносния характер на публикацията си Конфликтът на интереси в застраховането. Според мен като приноси може да се определи следното:

- анализът на задълженията на членовете на съветите на застрахователните дружества, произтичащи от наличието на конфликт на интереси, основан на систематическото тълкуване на правилата на ТЗ и КЗ (глава втора, §2);

- интересна и информационно наситена е частта от книгата, в която се прави сравнителна характеристика на правните уредби на чужди държави и на ЕС на конфликта на интереси при застрахователното посредничество. Изложението ще се подобри значително, ако в него се добави сравнение с уредбата по българското право, както и как и доколко изискванията на Директива (ЕС) 2016/97 на Европейския парламент са включени във вътрешното ни законодателство.

- прегледът на правната уредба на конфликта на интереси по чуждестранното законодателство (глава трета, §1). Въз основа на нея в §2 на същата глава авторката прави интересни предложения относно съдържанието на един бъдещ нормативен акт относно конфликта на интереси в частния сектор.

Статията **Задължителната застраховка „Отговорност на туроператора“** е в обем от 9 страници и представлява преразказ на разпоредбите на чл.249 от КЗ и чл.97 – чл.109 от Закона за туризма и частично на Наредбата за условията и реда за сключване на договор за задължителна застраховка „Отговорност на туроператора“. Тя не увеличава обема на знанията за тази застраховка нито търси нови приложения на съществуващите знания за нея.

Статията **Задължението на застрахователите за приемане на вътрешни правила за установяване на конфликт на интереси** е в обем от 5 страници. Частта от нея, в която се прави съпоставка на правната уредба на конфликта на интереси по ЗПУКИ и по глава VII на КЗ – Разкриване на конфликт на интереси. Застрахователна тайна, представлява увеличаване на обема на знанията за конфликта на интереси. Останалата част от статията е преразказ или буквално възпроизвеждане на нормативни разпоредби (буквалното възпроизвеждане на разпоредби от нормативни актове заема ¼ от обема на статията).

Статията **Специфика на взаимозастрахователната кооперация** е в обем от 14 страници. Въз основа на сравнителен анализ на правната уредба на взаимозастрахователната кооперация с правната уредба на кооперацията по ЗК, на ЖСК и на европейското кооперативно дружество са изведени 8 особености на взаимоспомагателната кооперация (с.26-27). Първата от тях – дейността на ВЗК се основава на принципа на доброволността, не е нейна специфична особеност, защото на същия принцип основават дейността си и кооперацията по ЗК, и ЖСК и европейското кооперативно дружество. Останалите 7 особености представляват увеличаване на обема на знанията относно взаимозастрахователната кооперация.

Останалите публикации, които кандидатът гл. ас. д-р Христина Атанасова е представила в конкурса за доцент, не следва да се оценяват, тъй като:

- учебникът по застрахователно право не е научна публикация, учебното помагало по застрахователно право също не е научна публикация (от 164-те страници на учебното помагало 97 са заети с текста на Кодекса за застраховането от 2006 г., вече отменен). На основание чл.27, ал.4 от ЗРАСРБ, чл.57а, ал.1 от ППЗРАСРБ и чл.111, ал.2 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Кл. Охридски“ публикуваните учебни материали – учебници, ръководства, сборници и други, както и участието с доклади и научни съобщения в международни и национални научни форуми (кандидатката е представила 6 такива доклада за участие в конкурса) са допълнителни показатели, които се вземат предвид само ако журито даде равна оценка на кандидатите за заемане на академичната длъжност „доцент“, а в случая, оценката която давам на двамата кандидати не е равна;

- публикацията **Съвременни форми за съвместен бизнес** е съвместна работа на 10 лица с общ обем 30 страници. Участието на кандидата гл. ас. д-р Христина Атанасова в нея е само две страници (т.III.1.1 и т.III.1.1 на с.22-24) и

не може да се квалифицира като студия, каквато квалификация му дава кандидата. Смятам, че не може да се квалифицира и като научно съобщение. Същото се отнася и за публикацията **Задължителното застраховане при пазарни условия**. Тя е съвместна работа на 4 лица в общ обем от 25 страници, в които участието на кандидата гл. ас. др. Христина Атанасова е 3 страници.

В заключение – на изискванията за заемане на академичната длъжност доцент в Юридическия факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“ по професионално направление 3.6 Право (гражданско и семейно право) отговаря само кандидатът ас. д-р Златимир Стоянов Орсов. Публикациите, които той е представил за участие в конкурса, обявен в ДВ, бр.61/28.7.2017 г., представляват задълбочени и оригинални систематични изследвания на основни проблеми на българското вещно право с многобройни приноси в българската правна наука и показват, че авторът им умело използва постиженията на другите правни науки – обща теория на правото, обща част на гражданското право, облигационно право, административно право и конституционно право, както и анализа на съдебната практика, за да намери и да обоснове отговорите на научните задачи, които си поставя. За разлика от неговите, публикациите, които е представила за участие в конкурса кандидата гл. ас. д-р Христина Атанасова, са не достатъчно задълбочени и несистематични. В тях липсват и теоретични обобщения. Повечето от тях не могат да бъдат определени като научни съчинения. Приносите им в българската правна наука са незначителни и цитиранията им от други автори са много пъти по-малко на брой от тези на публикациите на кандидата ас. д-р Златимир Орсов.

Кандидатът ас. д-р Златимир Орсов има дълъг преподавателски стаж – повече от 30 години, и е утвърден преподавател на студенти по право по дисциплината вещно право. Кандидатът гл. ас. д-р Христина Атанасова също има дълъг преподавателски стаж – 13 години, но не е преподавала на студенти по право.

Въз основа на изложеното в настоящото становище предлагам на научното жури да класира на първо място в конкурса за доцент в Юридическия факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“ по професионално направление 3.6 Право (Гражданско и семейно право), обявен в ДВ, бр.61/28.7.2017 г. кандидата ас. д-р Златимир Стоянов Орсов и да предложи на Факултетния съвет на Юридическия факултет той да бъде избран за доцент.

София, 12 ноември 2017 г.

С уважение:

доц. д-р Павел Сарафов